

Η Κρήτη στη σκιά της βεντέτας, ένας κύκλος αίματος που δεν κλείνει ποτέ του Αργύρη Μάντη

Αυτές τις ημέρες Κρήτη ξαναζεί σκηνές που νόμιζε πως είχε αφήσει πίσω της. Οι πρόσφατες αιματηρές συγκρούσεις στα Βορίζια έφεραν ξανά στο φως τη σκοτεινή πλευρά της τοπικής παράδοσης και την κρητική βεντέτα. Νεκροί, τραυματίες, χωριά υπό αστυνομικό κλοιό, φόβος και σιωπή: μια σκληρή και αποτρόπαια πραγματικότητα, βασισμένη σε έναν αέναο κύκλο εκδίκησης.

Η ρίζα του κακού δεν είναι σημερινή καθώς η κρητική βεντέτα γεννήθηκε αιώνες πριν, μέσα σε εποχές φτώχειας, απουσίας δικαιοσύνης και έντονης πίστης στην «ανδρική τιμή». Με αυτόν τον τρόπο η εκδίκηση, από πράξη απελπισίας, μετατράπηκε σε τρόπο ζωής: μια παράδοση που πέρασε από πατέρα σε γιο που είχε ως αποτέλεσμα όταν το κράτος απουσίαζε, η σφαίρα να γινόταν ο «νόμος».

Σήμερα, τα αίτια παραμένουν σχεδόν τα ίδια: αίσθημα αδικίας, έλλειψη εμπιστοσύνης στους θεσμούς, εύκολη πρόσβαση σε όπλα και μια κουλτούρα που ακόμη δυσκολεύεται να ξεχωρίσει την τιμή από τη βία. Οι Αρχές απαντούν με μαζικές συλλήψεις, αυξημένη αστυνόμευση και ελέγχους, όμως η καταστολή από μόνη της δεν φτάνει.

Η κοινωνία, ωστόσο, κουράστηκε και οι νέοι της Κρήτης, μεγαλωμένοι με το βάρος της παλιάς νοοτροπίας, ζητούν να αλλάξει αυτή η αφήγηση: από τη «ρεβάνς» στη συμφιλίωση, από το αίμα στη δικαιοσύνη. Εκπαιδευτικά προγράμματα, ψυχολογική στήριξη και τοπικές πρωτοβουλίες ειρήνευσης επιχειρούν να χτίσουν μια νέα κουλτούρα που θα σέβεται την τιμή χωρίς να τη μετρά με όπλα.

Το ζητούμενο πλέον είναι η Κρήτη να σπάσει τη σιωπή της. Να μιλήσει ανοιχτά για τον φόβο, για τις χαμένες ζωές, για το τίμημα μιας παράδοσης που έχει ξεπεράσει τον σκοπό της. Να κατανοήσει πως η «τιμή» δεν βρίσκεται στο αίμα, αλλά στη δύναμη της συγχώρεσης και πως ο πραγματικός ανδρισμός δεν είναι η εκδίκηση, αλλά η επιλογή να σταματήσει ο κύκλος της.

Οι φωνές των μανάδων που θρηνούν, των παιδιών που μεγαλώνουν με τον φόβο, των ανθρώπων που ζουν πίσω από τις κουρτίνες όταν «πέσει η νύχτα», είναι η πιο δυνατή κραυγή για αλλαγή. Κανένα έθιμο, καμία περηφάνια δεν μπορεί να σταθεί πάνω από την αξία της ζωής.

Αν η Κρήτη θέλει πραγματικά να τιμήσει την ιστορία της, πρέπει να γράψει το επόμενο κεφάλαιό της με ειρήνη όχι με αίμα. Και οι τοπικοί παράγοντες οφείλουν να ζητήσουν τη συνδρομή της πολιτείας, ώστε η δράση να είναι άμεση, συντονισμένη και ουσιαστική. Μόνο έτσι το νησί θα μπορέσει να γίνει ξανά αυτό που του αξίζει.